

været uddannelsesordfører for Socialdemokratiet, har vi ikke behandlet et eneste forslag her i salen om en eventuel stramning af lovgivningen og bekendtgørelser omkring antimobningsstrategier. Det kan være, at der har været en diskussion i spørgerens kommune, og den kan jeg jo af gode grunde ikke gå ind i, men så må spørgeren til gengæld glæde sig over, at med intentionerne i det her beslutningsforslag er der jo et redskab også til at løfte et flertal ude i spørgerens kommune.

Kl. 17:06

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Fru Liselott Blixt.

Kl. 17:06

Liselott Blixt (DF):

Vil det sige, at det er en politik, som Socialdemokratiet vil videreføre til sine medlemmer i kommunerne, så de en anden gang, når nogen har en antimobningspolitik, som man gerne vil have udbredt på kommunens skoler, vil stemme for?

Kl. 17:06

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 17:06

Christine Antorini (S):

Det, vi foreslår her, vil jo kræve lovændringer, og lovændringer, der bliver vedtaget, gælder for alle, herunder også i spørgerens kommune.

Kl. 17:06

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Tak til ordføreren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

12) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 37:

Forslag til folketingsbeslutning om respekt for arbejdstagerrettigheder, menneskerettigheder og retfærdig konkurrence.

Af Frank Aaen (EL) m.fl.

(Fremsættelse 22.01.2008).

Kl. 17:06

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Forhandlingen er åbnet. Beskæftigelsesministeren.

Kl. 17:07

Beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frederiksen):

Overskriften for Enhedslistens forslag er: Respekt for arbejdstagerrettigheder, menneskerettigheder og retfærdig konkurrence. Det er et formål, som alle her i salen kan være enige i og som er i overensstemmelse med regeringens politik og det, vi arbejder for. Men jeg har svært ved at se, hvordan Enhedslistens forslag skal hjælpe. Et nationalt forbud mod salg og produktion af varer, produceret i strid med de nævnte værdier, er ikke den rigtige løsning på de etiske og sociale udfordringer, globaliseringen bringer. Omdrejningspunktet må være at sikre en fair globalisering, og regeringen arbejder aktivt dér, hvor vi mener at det nytter mest. Vi kan gøre en forskel gennem internationalt samarbejde og internationale aftaler, ikke igennem protektionisme. Vi kan gøre det gennem at støtte virksomhedernes arbejde med socialt ansvar, eller, som det hedder på nudansk, corporate social responsibility, og ikke gennem bureaukrati.

Internationale aftaler er vejen frem. Det er gennem dialog, at vi fra dansk side kan være med til at påvirke situationen i andre lande. Dansk enegang er nyttesløst.

Regeringen bidrager derfor aktivt til ILO's arbejde og støtter udbredelsen af ILO's decent work-dagsorden som en samlet strategi til globalt at sikre anstændige arbejdsvilkår. Decent work har fire strategiske prioriteter: Grundlæggende arbejdstagerrettigheder, beskæftigelse og øget jobskabelse, social beskyttelse og social dialog. Et samspil mellem disse faktorer vil sikre en bæredygtig udvikling i den retning, vi alle ønsker at fremme.

Regeringen har som noget nyt taget initiativ til at støtte danskinspirede trepartsprojekter i ILO-regi, som skal fremme decent work. Initiativet er taget i samarbejde med arbejdsmarkedets parter, og der er afsat midler hertil på finansloven for 2008.

Det er selvfølgelig ikke nok bare at blive enige om decent work i ILO. Arbejdstagerrettigheder er desværre stadig sværere at gennemtvinge i lande, der ikke ønsker dem. ILO's strategi er via dialog og samarbejde at påvirke de lande,

der overtræder grundlæggende arbejdstagerrettigheder. Det er i sidste ende de enkelte medlemsstater, som har ansvaret for at sikre anstændige arbejdsvilkår, og vi skal selvfølgelig være med til at lægge pres på for at få det til at ske.

Det er derfor også vigtigt for regeringen, at EU er aktiv på denne front. EU's Ministerråd har vedtaget konklusioner om at indarbejde ILO's decent work-strategi i EU's interne og eksterne politikker. Danmark og EU opfordrede til at starte forhandlinger om handel og arbejdstagerrettigheder i verdenshandelsorganisationen WTO's Doha-runde, men vi mødte modstand, især fra udviklingslandene. De frygtede, at krav om arbejdstagerrettigheder ville blive misbrugt til at gennemføre handelshindringer, der kunne ødelægge deres komparative fordel.

Som en vigtig undtagelse fra WTO's centrale ikkediskriminationsprincip tillader aftalen indtil videre, at parterne forbyder import af produkter fremstillet af fængselsarbejdere. Forbuddet mod salg af varer ud fra manglende overholdelse af arbejdstagerrettigheder uden baggrund i en klar stillingtagen i ILO vil afgjort blive opfattet som protektionistisk. Det vil uden tvivl udgøre et brud på WTO-aftalen og vil med al sandsynlighed blive indbragt for WTO's tvistbilæggelsesmekanisme. Dette vil få alvorlige konsekvenser for den part, der har indført de pågældende restriktioner, i dette tilfælde altså EU, herunder Danmark, og ikke det land, hvor overtrædelsen af grundlæggende arbejdstagerrettigheder har fundet sted.

Men hvad så? Er der så ikke yderligere, vi kan gøre? Jo, det er der, og det gør vi også. Jeg vil især fremhæve tre områder. EU har i den særlige toldpræferenceordning indført særlig gunstige toldpræferencer som et positivt incitament for lande, der efterlever ILO's konventioner om de grundlæggende arbejdstagerrettigheder. Erfaringerne viser, at den faktisk fungerer som incitament til overholdelse af arbejdstagerrettigheder.

Derudover har EU's Ministerråd sidste år givet Kommissionen mandat til at indlede forhandlinger om handelsaftaler med en række nye lande. Her indgår landenes overholdelse af arbejdstager- og menneskerettigheder som et centralt element. Danmark har i drøftelserne i EU-kredsen betonet vigtigheden af, at hensyn til bæredygtig udvikling både økonomisk, socialt og miljømæssigt medtages. Danmarks insisterer har båret frugt, og bestemmelser om bl.a. ar-

bejdstagerrettigheder er indeholdt i mandaterne for Kommissionens forhandlinger.

Det tredje område, hvor regeringen arbejder aktivt for at fremme en fair globalisering, er gennem at støtte danske virksomheders arbejde med corporate social responsibility. En grundlæggende forudsætning for øget velfærd og fair globalisering er at sikre, at der er økonomisk udvikling. Vi skal skabe incitamenter til fremme for forbud og kontrol. CSR, som det også kaldes, skal medvirke til at styrke virksomhedernes samfundsmæssige bevidsthed og ansvar.

Det er regeringens holdning, at ansvaret for ordentlige og anstændige produktionsforhold først og fremmest ligger hos virksomhederne. Det er vigtigt, at virksomhederne har adgang til støtteværktøjer, der kan hjælpe dem med at stille krav om socialt ansvar til deres leverandører. Den bedste måde at fremme bæredygtige virksomheder på er ved at betone vækst, ansvarlighed og frivillighed. Der findes allerede en række CSR-instrumenter på nationalt og internationalt plan, som danske virksomheder bruger, bl.a. det danske CSR-kompas, udviklet af Økonomi- og Erhvervsministeriet i samarbejde med Dansk Industri og Institut for Menneskerettigheder. CSR-kompasset er et godt bud på en ny form for service fra det offentlige til virksomhederne. Det er et gratis internetbaseret værktøj, som kan hjælpe danske virksomheder med at lave erklæringer til deres leverandører om krav, der skal opfyldes, og samtidig hermed at overvåge, om kravene bliver overholdt.

Jeg kan alt i alt ikke se, hvordan Enhedslistens forslag kan hjælpe til at skabe velfærd og reducere fattigdommen i udviklingslandene. Forslaget bygger på en forældet, protektionistisk og superbureaukratisk tankegang. Det er slet ikke den rette vej at gå, når vi vil hjælpe folk i udviklingslandene og skabe respekt for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og retfærdig konkurrence. Regeringen kan derfor selvsagt ikke støtte forslaget.

Kl. 17:15

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ja tak, og der er en enkelt kort bemærkning. Fru Line Barfod.

Kl. 17:15

Line Barfod (EL):

Det undrer mig ret meget, at ministeren siger, at det er udtryk for en forældet tankegang. Jeg har lige i sidste uge været i Wien til en kæmpe FN-konference mod menneskehandel, hvor det at gøre noget ved efterspørgslen var noget af det,

man var mest optaget af. Den amerikanske ambassadør kunne fortælle, at USA arbejder på fuldt tryk på en liste, som vil blive offentliggjort næste år, over produkter, som man vil forbyde i USA, fordi de er fremstillet i modstrid med ILO's rettigheder, altså som er fremstillet af tvangsarbejdere osv. Så det undrer mig, hvis det skulle være forældet.

Det andet er, at ministeren siger, at vi skal lave internationale aftaler. En af de internationale aftaler, Danmark har indgået, er Europarådets konvention mod menneskehandel. Den pålægger os, at vi – ud over hvad vi skal gøre for ofrene – skal noget imod efterspørgslen. En oplagt måde at gøre noget på imod efterspørgslen af produkter, der stammer fra mennesker, der er handlet til tvangsarbejde, er at forbyde, at de produkter kan sælges, sådan at vi ikke efterspørger de produkter her i landet.

Kl. 17:16

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 17:16

Beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frederiksen):

Jeg tror, at vi skal se i øjnene, at det her kræver internationalt samarbejde, og at det skal baseres på arbejdet i ILO. Jeg tror ikke, at Danmark har den store betydning i den her forbindelse, men vi skal naturligvis bidrage med alt, hvad vi kan, for at forhindre menneskehandel, slaveri og lignende. Men at lave et kontor i Danmark, i Beskæftigelsesministeriet, der skal rejse ud og undersøge de her ting, tror jeg ikke vil hjælpe ret meget på de sager, som Enhedslisten tilsligter at gøre op med.

Vi er jo fuldstændig enige i målsætningen – folk skal ikke handles, folk skal ikke være slaver, folk skal ikke arbejde under tvang – men vi tror bare i modsætning til Enhedslisten, at det er internationalt samarbejde, der skal til, og ikke en udbygning af Beskæftigelsesministeriet i Danmark.

Kl. 17:17

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Fru Line Barfod.

Kl. 17:17

Line Barfod (EL):

Hvis Danmark nu var det eneste land i verden, der gjorde noget, kunne ministeren måske have ret i, at det ville have lange udsigter. Men det er Danmark jo ikke, der er masser af lande i verden, der gør en indsats på det her område.

Der er masser af initiativer i gang rundt om, og et af de initiativer er netop via det internationale samarbejde i Europarådet, hvor man har lavet en international konvention, som Danmark har tiltrådt. Den kræver af Danmark, at vi går ind og gør noget ved efterspørgslen, og så er det da oplagt, at en af de ting, vi kan gøre ved efterspørgslen, er at sige, at vi ikke vil have produkter, der er fremstillet af mennesker, der er handlet til at være tvangsarbejdere; mennesker, der lever i et moderne slaveri. Det ville da være oplagt at sige, at det er en af de veje, vi går.

Man kunne jo så sammen med andre prøve at se på, hvad man internationalt kan lave af samarbejde – hvis vi laver et kontor i Danmark, og andre gør det tilsvarende – for at tjekke, om produkterne stammer fra mennesker, der lever i slaveri.

Kl. 17:18

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 17:18

Beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frederiksen):

Jeg vil bare gerne sige, at vi er fuldstændig enige i den målsætning, at vi skal forhindre varer, der er produceret under de forhold, men vi tror bare ikke på den metode, som Enhedslisten anvender her: at vi skal have et hold i Beskæftigelsesministeriet, som skal prøve at efterspore, hvordan forskellige varer er produceret.

Vi skal have et internationalt samarbejde, vi skal have, at virksomhederne er ansvarlige, altså at de virksomheder, der køber de her ting, stiller krav til leverandørerne. Det tror jeg altså er den måde, vi kan gøre op med de her ting på.

Kl. 17:18

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Frank Aaen.

Kl. 17:18

Frank Aaen (EL):

Jeg er jo glad for tilslutningen til målsætningen i vores forslag. Jeg er glad for, at ministeren er enig i, at der skal internationale aftaler til; det står faktisk i forslaget. Men kan vi så ikke gøre noget, indtil de internationale aftaler kommer, ud over frivillige aftaler som CSR?

Lad os tage et eksempel, for det er jo ikke noget med, at ministeren skal rejse rundt i verden og se efter, hvordan chokolade bliver produceret. Men hvis vi, i det øjeblik det bliver dokumenteret, at chokolade, der sælges i Danmark af velrenommerede firmaer som Nestlé, bliver produceret ved hjælp af slavearbejde, siger, at det er

forbudt at sælge det i Danmark, vil der så ikke ske noget? Vil Nestlé så ikke lave deres politik om og sørge for, at alt det chokolade, de køber, ikke er produceret på en umenneskelig måde?

Mener ministeren virkelig, at det, hvis vi i Danmark gennemfører forbud mod salg af varer, der er produceret ved hjælp af slaver, vil betyde, at vi bliver slæbt for retten i EU og WTO og idømt en sanktion? Mener ministeren virkelig, at EU og WTO er sådan indrettet, at forbud mod slavearbejde er ulovligt?

Kl. 17:19

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 17:19

Beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frederiksen):

Jeg tror, at de her ting skal klares i et samarbejde. Det er ikke noget, vi skal klare i Danmark, for vores vægt er så lille. Vi skal lægge vores indflydelse i EU. EU har stor magt over for de lande, og derfor skal det jo køres igennem på den måde og ikke ved, at Danmark ligger og forfølger en ting og Luxembourg forfølger en anden ting.

Vi skal da gøre de her ting i fællesskab. Det er det, der har slagkraft, og det er det, der virker med hensyn til at forbedre arbejdsforholdene i den tredje verden.

Kl. 17:20

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Frank Aaen.

Kl. 17:20

Frank Aaen (EL):

Nu talte ministeren før om, at vi skulle passe på, at vi ikke skadede udviklingslandene, men det jo det, ministeren gør med det, der bliver sagt nu. For hvis vi bare griber ind over for ét udviklingsland og siger, at vi ikke vil have, at de har slavearbejde i deres kakaoplantager, så flytter de multinationale selskaber jo bare deres produktion et andet sted hen og køber det der; så efterspørger vi stadig væk chokolade, som kan være produceret ved hjælp af slavearbejde. Og det er derfor, at man ikke bare kan snakke om at gøre noget internationalt og prøve at påvirke det enkelte land. Man er nødt til at være mere konsekvent.

Derfor spørger jeg igen: Ville det ikke være en hjælp, hvis man sagde til hele verden, at det er forbudt at sælge chokolade i Danmark, der er produceret ved hjælp af børne- og slavearbejde? Og ville det ikke få Toms Chokolade og Nestlé til at agere på en helt anderledes markant måde, end de gør i dag, hvis de fik det budskab?

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ministeren.

Kl. 17:21

Kl. 17:21

Beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frederiksen):

Nu kender jeg ikke de eksempler, hr. Frank Aaen nævner her, men jeg tror stærkt på internationalt samarbejde. Det, jeg refererede til, var jo, at vi prøvede at rejse de her sager i Doharunden, men de mange udviklingslande modsatte sig det, fordi de mente, at vi så ligesom kunne gennemføre protektionisme i lyset af et godt formål.

Derfor tror jeg, at vi er nødt til at klare globaliseringens problemer med hensyn til ordentlige arbejdsforhold for mennesker gennem internationalt arbejde i ILO, hvor der gøres meget arbejde. Og der findes faktisk en række eksempler på, at lande så har rettet ind efter det her, fordi de har risikeret at miste nogle toldpræferencer. Så jeg tror, det er den rigtige måde at tage fat på det på, fordi det er en organiseret måde, der er slagkraftig.

Kl. 17:22

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ministeren. Det var måske heller ikke så godt, hvis ministeren skulle rejse rundt og kontrollere chokolade.

Den næste ordfører er hr. Peter Juel Jensen.

Kl. 17:22

(Ordfører)

Peter Juel Jensen (V):

Globaliseringen raser fremad i et hæsbæsende tempo. Virksomhederne, danske som udenlandske, outsourcer som aldrig før, det vil sige, at de placerer deres produktion eller arbejdsopgaver, hvor det bedst kan betale sig.

Desværre har man ikke alle steder de arbejdstagerrettigheder, som gælder i Danmark, og det skal Venstre være de første til at beklage. Jeg er ikke af den overbevisning, at et nationalt forbud mod salg og produktion af varer produceret i strid med de nævnte værdier er den rigtige løsning på det her problem. Det har taget arbejdsmarkedets parter i Danmark mange år at opnå de resultater, der præger det danske arbejdsmarked, og i mine øjne er det lidt naivt at tro, at stater og lande, der ikke er på vores niveau, kan opnå det samme, blot fordi vi indfører sanktioner over for lande og virksomheder, der forbryder sig mod disse.

Jeg tror ikke, at udviklingslandene såvel økonomisk som med hensyn til knowhow bliver mere velhavende, ved at vi indfører sanktioner

imod dem, men jeg tror, at de har fordel af at møde danske og internationale virksomheder, der kommer med viden og arbejdspladser og giver en lokalbefolkning et eksistensgrundlag.

Vi skal gøre en forskel, og det gør vi igennem internationale samarbejder og aftaler. Arbejdsmarkedets parter og regeringen samarbejder om at fremme decent work, og der er afsat midler på finanslovsforslaget for 2008 til dette. EU har vedtaget konklusioner om at indarbejde ILO's decent work strategy i EU's interne og eksterne politikker. Danmark opfordrede til en forhandling om emnet under WTO, men fik fra især udviklingslandene ikke medvind; mange var bange for at ødelægge egne muligheder – sørgeligt, men sandt.

Regeringen har taget en række initiativer, og dem bakker Venstre op om med hensyn til mulighederne i GSP-ordningen, indgåelse af handelsaftaler med en række nye lande, hvor overholdelse af arbejdstager- og menneskerettighederne er et centralt element. Herudover glæder det også Venstre, at det er lykkedes Danmark at slå denne problemstilling fast i EU, således at bestemmelser om arbejdstagerrettigheder er indeholdt i mandaterne for Kommissionens forhandlinger.

Globaliseringen kan være barsk på det her område, men kan også være med til at dæmme op for problemet, da viden og information rejser hurtigt i en globaliseret verden. Virksomheder, der producerer under kritisable forhold, sætter deres eksistensgrundlag ved ikke at tilbyde anstændige arbejdsforhold. Pressen har gudskelov altid haft godt held med at udstille dem, der springer over, hvor gærdet er lavest – og det glæder jeg mig over.

Kl. 17:25

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ja tak. Der er enkelte korte bemærkninger. Den første er fra hr. Frank Aaen.

Kl. 17:25

Frank Aaen (EL):

Selvfølgelig skal ulandene have hjælp, både med bistand og med arbejdspladser, der giver viden og udvikling, men slavearbejde er ikke udvikling; børnearbejde er ikke udvikling. Det, at man er med i en globalisering, hvor alle multinationale selskaber tvinger landene i den tredje verden til at acceptere de ringest mulige arbejdsvilkår, de ringest mulige miljøvilkår, de allermost forfærdelige vilkår for deres ansatte for dermed at kunne sælge deres varer allerbilligst, er jo ikke udvikling. Det er jo bare at give de

multinationale selskaber mulighed for at spille landene ud mod hinanden, og det er jo den trafik, vi skal have stoppet. Hvis Venstre er enig i det, og det kan jeg se, fordi der bliver nikket fra talerstolen, og hvis Venstre mener, at det skal stoppes, er man så ikke nødt til at gøre noget, i stedet for, som vi lige hørte, at de ikke er kommet nogen vegne med internationale aftaler. Vi er nødt til at gøre noget andet. Er Venstre ikke enig i det?

Kl. 17:26

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 17:27

Peter Juel Jensen (V):

Jo, vi er tvunget til at handle, men gudskelov tror jeg ikke, at billedet er så slemt, som hr. Frank Aaen ridser op her. Men jeg vil da glæde mig over, at Enhedslisten vil tage arbejdstøjet på og bakke op om det gode arbejde, der foregår i EU, og så prøve ad international vej og i samarbejde med EU at løse det her problem. Det vil jeg da glæde mig over, og det ser jeg frem til. Alene står vi ikke særlig stærkt, men sammen står vi jo utrolig stærkt, og det er det, vi skal bruge det her til.

Kl. 17:27

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Frank Aaen.

Kl. 17:27

Frank Aaen (EL):

Nu kan ikke huske, om hr. Peter Juel Jensen sidder i Europaudvalget (*Hr. Peter Juel Jensen svarer: Nej*), men i Europaudvalget har regeringen accepteret, at der bliver indgået handelsaftaler med udviklingslande, hvor der ikke er indskrevet krav til arbejdstagerrettigheder. Så man gør det modsatte af de fine ord, man står og siger oppe på talerstolen, og vi ved jo fra vores dagligdag, at når vi går i Operaen eller vi tager metroen i København, så går vi på granit, der er leveret af mennesker, der i øjeblikket dør af stenlunger. Vi ved, at hvis man kommer på hospitalet og får en hjerteoperation, så vil nogle af de sårhager, der bliver brugt til hjerteoperationen, være produceret af børn i Pakistan. Og så kan man jo komme med alle de fine festtaler, man vil, hvis man bare bliver ved med at sige, at nu må vi vente på, at andre gør noget, nu må vi vente på, at alle gør noget, i stedet for selv at gøre noget. Så er det jo snak i stedet for at gøre noget ved verdens reelle problemer og de forfærdelige vilkår, som mennesker i den tredje verden bydes.

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 17:28

der jo ikke noget, så vil der jo blive ved med at være nogle, der producerer det, fordi de kan få det afsat.

Kl. 17:28

Kl. 17:30

Peter Juel Jensen (V):

Jeg synes, at både ministeren og jeg har argumenteret godt for de initiativer, som er i gang. Men hr. Frank Aaen må også forstå, at et lille marked som Danmark, 5 millioner indbyggere, jo altså ikke rykker milepæle. Skal vi gøre noget, skal vi rejse ud i verden med det gode budskab. Jeg synes, jeg har læst initiativerne op til, hvordan vi skal gøre det, og så skal vi samarbejde med de andre markeder, så skal vi prøve at præge en udvikling. Det er sådan, vi får tingene til at ændre sig. Det er ikke ved at gå enegang.

Kl. 17:28

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Fru Line Barfod.

Kl. 17:29

Line Barfod (EL):

Nu er det heldigvis sådan, at der ikke er tale om, at vi går enegang. Danmark er ikke det eneste land i verden, der er interesseret i at gøre noget for at stoppe menneskehandel og slaveri og få ordentlige vilkår for arbejdere overalt i verden, det arbejde foregår faktisk mange steder i verden, men Danmark kan være med til at gå i forrest, i stedet for at vi er nogle af dem, der går alerbagest, som det er i øjeblikket.

Jeg synes, vi burde leve op til den konvention, vi har indgået i Europarådet, om, at vi skal gøre noget ved efterspørgselssiden. Hr. Peter Juel Jensen siger, at vi ikke skal indføre sanktioner over for ulandene. Vi foreslår ikke sanktioner, vi foreslår konkret, at vi siger nej til produkter, der er fremstillet af tvangsarbejdere eller andre, som ikke har de basale rettigheder, man skal have som arbejdstager.

Det er også et ønske fra de her lande. Jeg har lige været til en conference. Der var 1.600 mennesker fra hele verden, og der var parlamentarikere fra masser af udviklingslande. Deres krav var meget klart. Det er ikke kun hos os, man skal gøre noget, sagde de, man bliver nødt til også at gøre noget ved efterspørgslen. Det her er et forslag om at gøre noget ved efterspørgslen.

Nøjagtig som vi i forhold til menneskehandel til prostitution og sexindustri diskuterer efterspørgsel, er vi nødt til også at diskutere efterspørgsel omkring tvangsarbejde. Hvis vi ikke går ind og siger, at vi ikke vil acceptere granit fra folk, der får stenlunger, vi vil ikke acceptere chokolade fremstillet af slavearbejdere osv., så sker

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 17:30

Peter Juel Jensen (V):

Det er så der, jeg har en bekymring for, at vi kan rage uklar med WTO. Vi *kan* ikke gå enegang. Vi må i de internationale sammenhænge, hvor Danmark er repræsenteret, kæmpe for den her sag. Det er løsningen. Jeg synes, målet er fantastisk, men vi er uenige om måden at løse problemerne på.

Kl. 17:30

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Fru Line Barfod.

Kl. 17:30

Line Barfod (EL):

Men nogle gange bliver man vel også nødt til at stå fast på noget helt fundamentalt. Jeg har altså svært ved at forestille mig, at Danmark ville blive dømt af WTO, hvis vi sagde nej til produkter fremstillet ved slavearbejde. Hvis det endelig skulle ende med, at der var tegn på, at WTO ville dømme os, så tror jeg faktisk, at der er rigtig mange andre lande i verden, der ville støtte os i, at vi skal have ret til at sige nej til produkter fremstillet ved slavearbejde. Det må da også være Venstres holdning, at vi ikke i Danmark skal have produkter fremstillet af slaver.

Slaveriet burde være noget, der tilhørte 1800-tallet eller tiden før da; det burde ikke høre hjemme i vores moderne verden. Og en af måderne at stoppe det på er at sige: Vi vil ikke have, at der er produkter fra slavearbejde i Danmark. Det kan jeg simpelt hen ikke forstå hvis Venstre ikke kan være enig i.

Kl. 17:31

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 17:31

Peter Juel Jensen (V):

Jo, men jeg sagde jo, at formålet er godt, og at det er flot, men jeg tror vi er uenige om måden at komme i mål på. Hvor Enhedslisten vil ud og lave sanktioner osv., tror jeg, at vejen frem er igennem det gode internationale samarbejde, hvor vi præger i de organisationer, hvor vi har sæde, men også at danske virksomheder går ud og gennemfører det, vi rent faktisk står og snakker om her, og at pressens bevågenhed sætter lys

på de steder, hvor man forbryder sig mod det her. Det tror jeg er vejen frem.

Kl. 17:32

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere spørgsmål. Den næste ordfører er hr. René Skau Björnsson.

Kl. 17:32

(Ordfører)

René Skau Björnsson (S):

Vi Socialdemokrater ser utrolig gerne, at de grundlæggende arbejdstagerrettigheder og menneskerettigheder bliver respekteret i produktionen af alle varer og tjenesteydelser. Kampen for arbejdstagerrettigheder har været og er stadig et helt centralt omdrejningspunkt for vores arbejde her i Danmark og også internationalt. Vi står i den absurde situation, at godt nok har vi fået afskaffet f.eks. børnearbejde i Danmark, men samtidig er der formentlig stadig væk produkter, der sælges i Danmark, der er fremstillet af børnearbejdere.

Derfor mener vi også, at Enhedslistens forslag er meget sympatisk, men vi tror ikke, at det er effektivt nok. Tidligere blev de fleste varer, som blev anvendt i Danmark, også produceret i Danmark. Derfor kunne vi kontrollere de forhold, som varerne blev produceret under. Men som Enhedslisten også selv skriver i sine bemærkninger til forslaget, er den internationale handel vokset, endda meget kraftigt.

Jeg tror ikke på, at Danmark alene kan kontrollere, hvordan forholdene er alle de steder i verden, hvor der bliver produceret varer. Hvis vi skal sikre, at de grundlæggende arbejdstagerrettigheder og menneskerettigheder bliver respekteret i produktionen af alle varer og tjenesteydelser, kan det kun ske ved internationalt samarbejde, f.eks. gennem EU.

Den her problemstilling illustrerer jo også meget godt, hvorfor Socialdemokraterne er tilhængere af et stærkt internationalt samarbejde igennem EU. Vi har netop at gøre med et grænseoverskridende problem, som kun kan løses i et stærkt internationalt samarbejde. Den her problemstilling er med til at pege på de muligheder, der ligger i f.eks. EU-samarbejdet.

Jeg er glad for, at hensynet til bæredygtig udvikling, herunder arbejdstagerrettigheder, er en del af grundlaget for forhandlingsmandaterne til EU's forhandlinger med EU's handelspartnere. Og jeg er sikker på, at det kan gøres endnu bedre. Derfor skal der arbejdes for, at arbejdstagerrettigheder bliver en meget mere central del af EU's handelspolitik. Det tror vi på er vejen

frem, og en bedre vej. Derfor kan vi umiddelbart heller ikke støtte forslaget, som det ligger her.

Kl. 17:34

Formanden:

Der er korte bemærkninger. Den første er hr. Frank Aaen.

Kl. 17:34

Frank Aaen (EL):

Nej, det er jo ikke nok. Selvfølgelig er det ikke det, og selvfølgelig skal der indgås internationale aftaler. Problemet er bare, at i WTO indgås de her aftaler ikke. Det har vi også lige hørt fra ministeren. Problemet er jo, at i EU indgås de heller ikke. Tværtimod har regeringen og de EU-venlige partier i Europaudvalget godkendt handelsaftaler, hvor der ikke er indskrevet noget om arbejdstagerrettigheder. Derfor kan det jo godt lyde lidt tyndt at henvise til, hvad EU skal gøre, når det ikke sker.

Det vil sige, at det, som hr. René Skau Björnsson siger, er jo at henvise til noget, der ikke sker. Og det er jo værre end at gøre ingenting, er det ikke?

Kl. 17:35

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 17:35

René Skau Björnsson (S):

Jeg tror simpelt hen ikke på, vi kan isolere os som land på den her måde i forhold til de varer, der bliver købt i landet. I min begrebsverden, og sådan som jeg vurderer forholdene, skal det foregå gennem det internationale samarbejde. Jeg synes, vi skal være glade for det, der ligger allerede nu i forhold til EU's handelsaftaler, og hvad der ellers ligger på EU-bordet.

Det kunne være meget bedre, det er jeg enig i, og vi kunne være nået meget længere. Og jeg er også sikker på, at havde vi haft en anden regering i det her land, havde presset også været meget, meget større for, at der skete noget.

Men som sagt før, tror jeg, at det er vejen frem, at vi gør det selv i Danmark.

Kl. 17:36

Formanden:

Hr. Frank Aaen for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 17:36

Frank Aaen (EL):

Jeg foreslår ikke, at vi kun skal gøre noget i Danmark. Vi foreslår, at vi skal gå foran. Jeg har faktisk forstået det sådan, at Socialdemokratiet har sagt, at miljøaftaler i EU ikke altid er vidtgående nok ud fra en socialdemokratisk synsvinkel, og

derfor synes Socialdemokratiet, at vi nogle gange skal gå længere end EU. Vi skal gå længere på miljøområdet med klimaet end det, der er vedtaget i EU. Sådan har jeg forstået Socialdemokratiet.

Jeg er enig i – det er vores linje – at vi laver internationale aftaler, så langt vi kan. Når de så er indgået, prøver vi selv at gå videre end det.

Hvorfor gælder det princip ikke, når vi taler om arbejdstageres vilkår? Det var dog bedre end ikke at gøre noget.

Kl. 17:36

Formanden:
Ordføreren.

Kl. 17:36

René Skau Björnsson (S):

Som jeg vurderer det, er problemet her, at der ligger så meget kontrol, så meget eftersyn, så meget arbejdskraft i at skulle se, om forholdene nu er i orden, og om man overholder de her basale rettigheder, at det ville være umuligt for et lille land som Danmark overhovedet at få varer nærmest, hvis vi skal igennem alle de her kontrolinstanser. Det vil også koste temmelig mange penge. Nu skal vi jo have det igennem udvalgsarbejdet, men det er min vurdering. Lad os se på under udvalgsarbejdet, om Enhedslisten har en bedre model end den meget korte, der er beskrevet i beslutningsforslaget.

Kl. 17:37

Formanden:

Det er fru Line Barfod.

Kl. 17:37

Line Barfod (EL):

Jeg må indrømme, at jeg er noget chokeret over at høre den her bemærkning om, at Danmark jo ikke kan gøre noget alene, så derfor skal vi lade være med at gøre noget. Vi skal vente på, at der er nogen, der gør noget ud i verden.

Vi havde aldrig fået afskaffet slaveriet, hvis alle landene havde sat sig ned og ventet på, at nogle andre gjorde noget. Vi er jo da nødt til at gå i gang med at sige, at der er nogle ting, vi simpelt hen ikke vil acceptere, bl.a. vil vi ikke acceptere produkter fra slavearbejde.

Vi foreslår jo ikke, at der, hver gang der kommer en lastbil eller et skib eller en flyvemaskine til Danmark, skal stå nogle kontrollører og tjekke alle de varer, der er om bord, før de får lov til at blive sluppet ind i Danmark. Det, vi siger, er, at når der er noget dokumentation for en mistanke om, at f.eks. noget chokolade er fremstillet af kakao, der er fremstillet af slavearbejdere – som er et af de områder, hvor der er meget do-

kumentation på, at der foregår slavearbejde – så skal man tjekke det, og så skal man forbyde det, hvis der er dokumentation for, at det er fremstillet af slavearbejdere.

Jeg kan simpelt hen ikke forstå, at Socialdemokraterne ikke vil være med til at sige, at Danmark skal gå forrest her. Vi skal sende et meget klart signal til verden om, at vi vil gøre noget ved efterspørgslen. Vi overlader det ikke til ulandene at løse problemerne med slaveri, vi vil også gøre noget i Danmark.

Kl. 17:38

Formanden:
Ordføreren.

Kl. 17:38

René Skau Björnsson (S):

Jeg mener også, at Danmark skal gå forrest, men vi skal gå forrest der, hvor vi får størst indflydelse, og hvor effekten bliver størst. Og det tror jeg er ved at påvirke de forhandlinger og de steder, hvor vi har indflydelse, og det er bl.a. i EU. Der har vi en kæmpe mulighed for at påvirke udviklingen, ikke bare i Danmark, men i hele Europa. Vi skal have sat nogle krav, som er meget strammere; det er jeg enig med Enhedslisten i. Det skal være meget strammere, og det skal være under bedre vilkår, vores varer bliver produceret.

Men det er vejen frem, i stedet for at vi går enegang i Danmark. Jeg tror på, at vi får et ti gange bedre resultat ud af at bruge det internationale samarbejde i forhold til de her store problemstillinger, som det her jo også er.

Kl. 17:39

Formanden:

Fru Line Barfod for en sidste kort bemærkning.

Kl. 17:39

Line Barfod (EL):

Det er jo ikke at gå enegang. Danmark er jo heldigvis ikke det eneste land i verden, der er optaget af at gøre noget ved det her. Der er masser af lande, der er det. Som jeg sagde før til beskæftigelsesministeren, er USA i fuld gang og regner med næste år at offentliggøre en liste over, hvilke produkter de forbyder, fordi de har fundet dokumentation for, at de er fremstillet ved hjælp af tvangsarbejde af slavearbejdere.

Så selvfølgelig kan Danmark være med her og sige, at vi ikke skal være det allersidste land i verden, der forbyder produkter fremstillet af slaver. Vi kunne tværtimod være med i front og være med til at udvikle nogle af de måder at gøre det på. Jeg er faktisk derhenne, hvor jeg begynder at skamme mig over, så lidt Danmark

gør i forhold til det internationale arbejde mod menneskehandel. Alle de andre nordiske lande bidrager til FN's arbejde på det her område, men Danmark gør ikke. Jeg synes, det ville være rigtig godt, hvis vi kunne være med til for en gangs skyld at gå forrest for at gøre noget ved efterspørgslen og ikke kun sige, at det er noget, de lande, hvor der er slavearbejdere, skal gøre noget ved.

Kl. 17:40

Formanden:
Ordføreren.

Kl. 17:40

René Skau Björnsson (S):

Som sagt synes jeg også, vi skal gå forrest, men jeg synes, vi skal gå forrest i kampen sammen med de øvrige lande, der er medlem af EU, og tage den her kamp, for det tror jeg på vi får en større effekt ud af, end hvis vi kun går enegang. Så det bliver fortsat mit svar på det spørgsmål.

Kl. 17:40

Formanden:

Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger. Vi siger tak til ordføreren. Den næste i ordførerrækken er fru Pia Adelsteen.

Kl. 17:40

(Ordfører)

Pia Adelsteen (DF):

I Dansk Folkeparti må vi konstatere, at vi er uenige med Enhedslisten med hensyn til det fremsatte beslutningsforslag. Når det drejer sig om at forbyde produktion og salg af varer, der er produceret i strid med grundlæggende arbejdstagerrettigheder og menneskerettigheder, finder vi ganske enkelt, at der lægges op til en kontrolforanstaltning, som ikke alene vil være urealistisk, men som også vil fordyre varerne. Man er nødt til at sikre sig, at alle varer, uanset oprindelsesland, er produceret efter de rettigheder, Enhedslisten opstiller i forslaget.

Der kan være produkter fra lande, hvor man vil tage dette for givet, men man skal i realiteten kontrollere, at det rent faktisk også forholder sig sådan, såfremt der kommer en klage. Samtidig kan et sådant ensidigt dansk krav medvirke til opbygning af yderligere handelsbarrierer over for tredjeverdenslande.

Dansk Folkeparti kan af de nævnte grunde ikke gå positivt videre med forslaget.

Kl. 17:41

Formanden:

Ja tak. Der er korte bemærkninger, og denne gang er det først fru Line Barfod.

Kl. 17:42

Line Barfod (EL):

Tak. Jeg tror, jeg har misforstået ordføreren, men jeg hørte ordføreren sige, at Dansk Folkeparti ikke kan støtte forslaget, fordi det vil gøre varerne dyrere. Jeg er helt med på, at det vil gøre varerne dyrere, men jeg håber faktisk, at vi kan blive enige så langt med Dansk Folkeparti, at vi ikke vil have billige varer fremstillet af slaver.

I slavetiden i USA kostede en ung mandlig slave omregnet til nutidsværdi ca. 4.000 dollar. I dag koster en ung mandlig slave i USA 300 dollar. Så selvfølgelig er varerne meget, meget billigere, hvis man får dem fremstillet af slaver, men jeg mener bare ikke, at vi kan tillade os at sige i Danmark, at vi vil have billige varer, så derfor vil vi ikke gøre en indsats mod slaveri. Jeg håber virkelig, jeg har misforstået Dansk Folkepartis ordfører, og at Dansk Folkepartis ordfører også er enig i, at vi ikke skal have varer, der er produceret af slaver, i Danmark.

Kl. 17:42

Formanden:
Ordføreren.

Kl. 17:42

Pia Adelsteen (DF):

Det er en helt klar misforståelse, for det, jeg mener, er, at varerne bliver dyrere som følge af hele den kontrolforanstaltning, som Enhedslisten foreslår. Den vil gøre mange varer dyrere, som reelt ikke behøver at være dyrere, fordi de er produceret af billig arbejdskraft.

Selvfølgelig skal ting ikke produceres af slaver, og det, jeg siger, har intet med det at gøre. Men som Socialdemokraterne også nævnte, så er vi i Dansk Folkeparti simpelt hen fundamenteret uenige i den her måde at håndtere problemet på. Jeg tror ikke på, det har en effekt, også fordi Danmark er så lille et land. Da jeg sad på min plads, kom jeg til at tænke på, at jeg for 5 år siden købte en lille bil, en Lupo 3L, som havde nedsat afgift, fordi den er meget miljøvenlig og alting, så jeg tænkte, at den må jeg have. Bilen bliver ikke produceret længere, fordi de eneste, der købte den, var folk i Danmark. Det er ikke et marked, der er stort nok til at opretholde en produktion, som nogen virksomheder vil have. Markedet er ganske enkelt for lille. Derfor synes jeg også, det er fint, at man selvfølgelig ikke vil have slavearbejdere, og at man ikke vil have, at folk arbejder under forfærdelige vilkår, det er vi helt med på. Men måden at håndtere det på er forkert, og jeg er meget uenig i den.

Formanden:

Fru Line Barfod for en sidste kort bemærkning,

Kl. 17:44

Line Barfod (EL):

Det er muligt, at man mener, at Danmark er et lille marked, men der er da masser af kommuner – senest Helsingør Kommune – der mener, at de altså er et stort nok marked for granit til at sige, at de ikke vil købe granit, der er fremstillet af arbejdere, der får stenlunger af arbejdet. Flere andre danske kommuner har besluttet det samme, og en kommune i Danmark er trods alt et mindre marked end Danmark som sådan.

Kl. 17:44

Derfor forstår jeg simpelt hen ikke, hvorfor vi i Danmark ikke skulle kunne gå ind og sige, at hvis vi får dokumentation for, at chokolade eller granit, eller hvad det nu er, er fremstillet af slavearbejdere, folk, der får stenlunger, folk, der ikke har de mest basale rettigheder, så forbyder vi de produkter at blive solgt i Danmark. Jeg kan simpelt hen ikke forstå, hvad problemet skulle være ved at sige, at vi ikke vil have, at de varer bliver solgt i Danmark. Hvis en kommune kan sige, at de ikke vil være med til at købe den granit, burde vi også som land kunne gøre det.

Kl. 17:45

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 17:45

Pia Adelsteen (DF):

Der mener jeg jo så, at medierne har haft en kæmpestor rolle i lige præcis sagen om granit og egentlig har været med til, at det nu foregår ad frivillighedens vej. For kommunerne har valgt at sige: Det er ikke derfra, vi skal have granitten, når vi nu har konstateret, at tingene er, som de er.

Det behøver man ikke en fordyrende kontrolforanstaltning til, der sidder i Beskæftigelsesministeriet. Det mener jeg ikke.

Kl. 17:45

Formanden:

Det er hr. Frank Aaen for en kort bemærkning.

Kl. 17:45

Frank Aaen (EL):

Jeg er ikke helt sikker på, at fru Pia Adelsteen har læst forslaget. For det går jo ud på, at når man konstaterer, at der er sket en overtrædelse af arbejdstagers rettigheder vedrørende en vare og en procent, så skal det forelægges for en domstol, og så skal der træffes afgørelse, om det er korrekt. Overtrædelser er sket utallige gange inden for chokoladeproduktion, tobaksproduk-

tion, granitproduktion, produktion af hospitalsudstyr, utallige områder. Jeg kan henvise til en fremragende side, der er oprettet på internettet, der hedder DanWatch, som gennemgår en masse af de her sager. Der skal ikke laves kontrol af alle varer, for vi kommer jo ikke bare vilkårligt og siger, at man skal forbyde produkter; så skal der være en domstolsafgørelse, og så kommer forbuddet. Det er da ikke bureaukratisk, så er domstolssystemet i almindelighed i hvert fald fordyrende og bureaukratisk og skal afskaffes.

Kl. 17:46

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 17:46

Pia Adelsteen (DF):

Så kan det da godt være, jeg har misforstået lovforslaget. Som jeg har læst det, ønsker Enhedslisten at oprette et kontor under Beskæftigelsesministeriet. Man siger så nu, at de selvfølgelig kun skal lave noget på det kontor, når der kommer klager ind. Det vil sige, at man altså har en fordyrende proces med nogle folk, der sidder på et kontor og laver ingenting, indtil der kommer en klage. Det fordyrer da varerne, set med mine øjne i hvert fald.

Man siger så også fra Enhedslistens side, at det først er, når det er konstateret, at der er noget galt, at man begynder at gøre noget. I sagen med granit har man jo f.eks. netop via medierne konstateret, at der er noget galt, og der reagerer danskerne jo meget prompte. Så jeg forstår simpelt hen ikke lovforslaget så.

Kl. 17:47

Formanden:

Det er hr. Frank Aaen for en sidste kort bemærkning.

Kl. 17:47

Frank Aaen (EL):

Det sidste kan ikke helt afvises, men det står altså klart og tydeligt, at man f.eks. kan have et kontor under Arbejdstilsynet, som, hvis de modtager klager fra en fagforening i et tredjeland eller fra en fagforening i Danmark, der er blevet bekendt med, hvad der sker i et tredjeland, skal behandle klagen. Er klagen begrundet, skal den forelægges en domstol.

I virkeligheden burde det jo ikke være nødvendigt at have et forslag om det her for overhovedet at få den slags ting gjort. Det burde være en selvfølge, at vi er i stand til at håndtere klager over, at der måske er slavearbejde.

Det, vi siger, er bare, at kan man konstatere, at der er slavearbejde, og kan en domstol afgøre, at

der er tungtvejende beviser for, at der foregår slavearbejde, så bliver varen bare forbudt. Jeg kan slet ikke se, hvor Dansk Folkeparti skulle have et problem.

Kl. 17:48

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 17:48

Pia Adelsteen (DF):

Ikke andet, end at vi simpelt hen ser forskelligt på det. Det kan jeg jo forstå. Enhedslisten vil gå ind og lave deciderede forbud, mens jeg altså tror meget mere på, at det skal foregå ad frivillighedens vej. Hvis virksomheder her i Danmark, når de handler og har nogle samarbejdspartnere, finder ud af, at de køber varer hjem, der er produceret under dårlige forhold, så tror jeg langt mere på, at sådan nogle ting ad frivillighedens vej bliver stoppet end ved forbud. Jeg tror, at de fleste virksomheder i Danmark er meget opmærksomme på, at man ikke ønsker at handle med sådan nogle varer.

Kl. 17:48

Formanden:

Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger, og jeg siger tak til fru Pia Adelsteen. Den næste i ordførrækken er hr. Eigil Andersen.

Kl. 17:48

(Ordfører)

Eigil Andersen (SF):

SF's ordfører i denne sag, hr. Ole Sohn, kan desværre ikke være til stede, men jeg skal fra ham sige, at SF mener, at det er et særdeles sympatisk forslag. Men der kan også være vanskeligheder med det, som vi ønsker belyst under behandlingen i udvalget.

Kl. 17:49

Formanden:

Der var ikke ønsker om korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Eigil Andersen, og den næste ordfører er fru Helle Sjelle.

Kl. 17:49

(Ordfører)

Helle Sjelle (KF):

Det Konservative Folkeparti kan ikke støtte forslaget fra Enhedslisten, og det kan vi ikke, fordi vi ikke mener, at de problemstillinger, som Enhedslisten her skitserer, skal imødegås med de foreslåede løsninger. Vi mener, at løsningerne skal søges gennem internationalt samarbejde, dialog og aftaler, ikke gennem forbud. Danmark skal naturligvis være med til at påvirke udviklingen i bl.a. ILO, EU og WTO, og hvor det ellers

er muligt at påvirke udviklingen på det her område, for selvfølgelig vil vi også gerne være med til at sikre menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og retfærdig konkurrence i udviklingslandene.

Kl. 17:50

Formanden:

Der er en kort bemærkning fra fru Line Barfod.

Kl. 17:50

Line Barfod (EL):

Jeg forstår ikke helt, at fru Helle Sjelle mener, at Danmark ikke skal gøre noget selvstændigt her. Jeg ved, at fru Helle Sjelle på andre områder er optaget af et gøre en indsats mod menneskehandel, og derfor kan jeg ikke forstå, hvorfor fru Helle Sjelle mener, at man på det her område ikke skal leve op til Europarådets konvention.

Fru Helle Sjelle var stærkt medvirkende til, at regeringen ændrede holdning til den del af Europarådets konvention, der handlede om at give ofre for menneskehandel opholdstilladelse i Danmark. Hvorfor så ikke også leve op til den del af konventionen, der handler om, at vi har en pligt til at gøre noget i forhold til efterspørgslen? En oplagt måde at gøre noget i forhold til efterspørgslen på er jo at sige: Vi vil ikke acceptere, at der i Danmark bliver solgt produkter fremstillet af slaver.

Jeg kan ikke se, hvorfor det skulle være så stort et problem for Danmark at sige, at vi lever op til den konvention, vi selv har underskrevet – og som jeg går ud fra at fru Helle Sjelle går ind for.

Kl. 17:51

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 17:51

Helle Sjelle (KF):

Vi mener først og fremmest, at de ting, hvilket jeg også sagde i mit indlæg, som bliver skitseret i Enhedslistens forslag, er nogle ting, som vi arbejder bedre med, ligesom også andre ordførere har været inde på, hvis vi står sammen om at arbejde med dem, frem for at vi går hver for sig. Vi mener ikke, at Danmark i de her sammenhænge står særlig stærkt alene. Vi mener, at det er gennem det internationale samarbejde og de internationale samtaler, vi skal søge indflydelse på de her områder.

Kl. 17:51

Formanden:

Fru Line Barfod.

Kl. 17:51

Line Barfod (EL):

Nu mener jeg, at både Europarådet, ILO, FN's organisation mod menneskehandel osv. i den grad er internationale fora. Det, de alle sammen siger, er, at der skal gøres noget ved efterspørgslen. Danmark kan da sagtens gøre noget ved efterspørgslen sammen med de andre, det var sådan set det, vi sagde ja til, da vi indgik den konvention. En af de konkrete ting, vi kan gøre, er at sige: Når vi ved, at noget chokolade er lavet af tvangsarbejdere, skal man gå ind og få dømt virksomheden til, at den ikke kan sælge det i Danmark.

Jeg kan ikke forstå, hvorfor der skulle være en modstrid mellem at sige, at vi sammen med andre lande laver internationale konventioner, og at vi så i Danmark også gør noget for at leve op til de internationale konventioner. Nøjagtig ligesom vi har gjort noget for at leve op til de internationale konventioner om at beskytte ofrene for menneskehandel, burde vi da også leve op til den anden del af konventionen om at gøre noget ved efterspørgslen.

Kl. 17:52

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 17:52

Helle Sjelle (KF):

Jeg forventer naturligvis, at Danmark lever op til de forpligtelser, som man har, når man har underskrevet nogle konventioner. Selvfølgelig forventer jeg det, og det forventer jeg da også på de her områder. Jeg har også en klar forventning om, at man som regering naturligvis går i front i de her internationale fora, og det skulle gerne være med til i hvert fald at øge sikkerheden for, at der sker noget på de her områder. Man kan så diskutere, om vi gør nok, og om vi kan gøre mere i de her internationale fora.

Kl. 17:53

Formanden:

Så er det hr. Frank Aaen for en kort bemærkning.

Kl. 17:53

Frank Aaen (EL):

Det er jo nogle gange sådan, at man kan tale så pænt, så pænt, så pænt, men når der så bliver gravet lidt i det, sker der ingenting. Altså, der sker jo ikke noget i WTO, og det har selv ministeren bekræftet.

EU godkender med Det Konservative Folkepartis accept handelsaftaler med tredjeverdenslande, hvor der ikke står noget om arbejdstager-

rettigheder. Altså, der sker det modsatte af det, Det Konservative Folkeparti siger de håber at vi arbejder for. Nej, Det Konservative Folkeparti arbejder for det modsatte.

Når det så ikke nytter noget, som fru Helle Sjelle siger, hvad tror fru Helle Sjelle så der ville ske i Danmark og internationalt, hvis der var en dansk domstol, der vedtog, at det var dokumenteret, at Nestlé's kaffe var produceret ved hjælp af slavearbejde og derfor ikke kunne sælges i Danmark? Hvad tror fru Helle Sjelle der ville ske i det tilfælde?

Kl. 17:54

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 17:54

Helle Sjelle (KF):

Jeg vil ikke stå her og sige noget om, hvad jeg tror der ville ske, men jeg forventer naturligvis, at såfremt man overtræder nogle principper f.eks. i de konventioner, man har underskrevet, er der også nogle sanktioner af forskellig art. Jeg forventer naturligvis, at vi her i Danmark lever op til de konventioner, som vi har skrevet under.

Kl. 17:54

Formanden:

Hr. Frank Aaen.

Kl. 17:54

Frank Aaen (EL):

Jamen det er jo det, der ikke er godt nok. Der er underskrevet i stribevis af konventioner, hvor der ikke står noget om arbejdstagerrettigheder, og det er jo derfor, vi er nødt til at lave andre ting. Når vi nu ikke kan komme igennem med internationale aftaler, så skal vi beslutte her hos os selv, at får vi bevis for, at et produkt er lavet ved hjælp af slavearbejdere, bliver det forbudt. Og når det drejer sig om et multinationalt selskab, der får sine varer forbudt i et højt udviklet, demokratisk land som Danmark, mon så ikke der vil ske noget?

Jeg forstår ikke, hvorfor man har den berøringsangst over for at lave noget, der virker, indtil vi kommer igennem med det, vi alle sammen er enige om, nemlig at få nogle internationale aftaler.

Kl. 17:55

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 17:55

Helle Sjelle (KF):

Jeg har ikke indtryk af, at man her i Danmark har berøringsangst, men jeg har indtryk af, at vi har en opfattelse af, at det nytter noget, at vi gør

noget i fællesskab, frem for at vi går enegang, og frem for at vi gør noget hver for sig. Det er også derfor, at vi selvfølgelig bør presse på i de internationale fora for, at der sker noget på de her områder. Det skal der slet ikke være nogen tvivl om at vi mener man skal, og vi mener også, at man løbende skal følge op på, om der i det hele taget gøres nok på de her områder eller der kunne gøres mere.

Kl. 17:55

Formanden:

Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til fru Helle Sjelle, og så er det fru Marianne Jelved som ordfører.

Kl. 17:56

(Ordfører)

Marianne Jelved (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører, fru Lone Dybkjær, ikke kan være til stede, skal jeg sige nogle kloge ord.

I Det Radikale Venstre er vi enige i, at Danmark skal gøre alt, hvad vi kan for, at det internationale retssamfund bliver udbygget, så det fungerer, netop med henblik på at forhindre overgreb på konventioner, som vi selv har tiltrådt, f.eks. menneskerettighedskonventionerne.

Vi er også enige i, at vi måske kan gøre mere, det vil jeg overhovedet ikke afvise. Men vi tror, at vejen er f.eks. at støtte ILO. Det er kendt, at WTO ikke kunne blive enige om at tage arbejdstagerrettigheder med ind i de stofområder, som WTO behandler, og derfor støtter Danmark jo ILO's arbejde som en mulighed for, at ILO kan rejse sager.

Jeg synes faktisk, at vi har rigtig mange eksempler på, hvad et åbent samfund kan gøre ved at rejse sager, f.eks. med legetøj fra Kina, der er behandlet med maling med bly i. Det bliver jo trukket tilbage fra legetøjsforretningernes hylde, og vi behøver ikke gøre så meget andet end at sørge for, at det kommer frem. Vi har pensionselskaber, som er så ufornuftige at investere deres danske pensionsopspareres midler i virksomheder, som viser sig at producere klyngebomber, og det varer jo ikke ret lang tid, før de pensionselskaber må ud at ændre deres investeringspolitik. Vi har set danske skibe, der bliver ophugget i Indien under nogle forhold, som arbejdsmiljømæssigt er totalt uantagelige, og så bliver det taget op.

Vi tror, at den vej faktisk er temmelig vigtig, men derudover mener vi også, at man måske godt kan bruge EU endnu mere, end man gør, og rejse sager der. Det skal jeg ikke gøre mig

klog på, jeg er som sagt ikke ordfører på området. Ved at bruge forbrugerpolitiske instrumenter påvirker vi også efterspørgslen, og jeg har i hvert fald noteret mig, at der er sager, som folk i større og større udstrækning spørger efter, f.eks. certificering af det træ, man bruger til at lave havemøbler af. Hvor kommer det fra, og hvilke forhold er det tilvejebragt under?

Vi vil gerne gå mange veje for at løse nogle af de problemer, som beslutningsforslaget rejser, men vi tror ligesom de andre ordførere ikke på, at det her ikke er overbureaukratisk, eller at vi kommer særlig langt med det.

Jeg har fået besked på, at jeg skulle slutte med følgende, uanset hvad jeg i øvrigt fandt på at sige:

Vi vil under udvalgsarbejdet se på, om der er mulighed for at gøre mere, men som det ligger nu, tror vi, at det er bedre tjent med, at vi investerer kræfterne i det internationale samarbejde og får sagerne rejst der. Der kan man gøre mere ved det, end vi kan gøre alene.

Kl. 17:59

Formanden:

Der er en kort bemærkning fra fru Line Barfod.

Kl. 17:59

Line Barfod (EL):

Jeg er selvfølgelig glad for, at Det Radikale Venstre er villig til under udvalgsarbejdet at se noget mere på forslaget. Det er jo altid godt, hvis man kan komme videre ad den vej.

Men jeg undrer mig lidt, for De Radikale har jo været meget optaget af menneskehandel og har også fremsat et forslag om, at vi skulle gøre noget ved efterspørgslen med hensyn til den del, der handler om kvinder, der bliver solgt til sexindustrien og til prostitution. Der skulle vi gå ind og decideret lave en særparagraf, fordi det ikke var nok med den almindelige paragraf, der er mod menneskehandel i straffeloven, og fordi det ikke var nok med voldtægtsparagraffen, der skulle være en særlig paragraf.

Hvad er så grunden til, at man ikke her vil være med til at sige: Vi kan se, at der er en efterspørgsel efter f.eks. chokolade, og at mange forbrugere, selv om de måske nok har set i medierne, at en stor del af chokoladen er fremstillet af slavearbejdere, alligevel bliver ved med at købe den; og så foreslår vi ikke, at man skal straffe forbrugerne, men vi siger, at man skal forbyde, at den chokolade overhovedet bliver solgt i Danmark? Hvorfor vil De Radikale ikke være med til det?

Kl. 18:00

Formanden:
Ordføreren.

Kl. 18:00

Marianne Jelved (RV):

Det kan jeg sådan set ikke svare særlig godt på, for jeg ved det ikke. Det har ikke været forelagt for mig før nu.

Men det undrer mig, for hvis den situation, som fru Line Barfod beskriver, er til stede, nemlig at der er danske virksomheder, som sælger chokolade i Danmark, der er produceret af slaverbejdere et andet sted i verden, så fatter jeg ikke, at det ikke står på forsiden af aviserne, og så fatter jeg ikke, at danskerne bliver ved med at købe den chokolade. Så må den sag da rejses i åbenhed, ligesom jeg nævnte andre eksempler på. Det er den metodik, som måske ikke er den vigtigste, men som jeg tror også er en vigtig måde at gøre det på, fordi vi dermed også er med til at bevidstgøre os selv med hensyn til vores forbrugsmønstre.

Kl. 18:00

Formanden:

Så er det fru Line Barfod for en sidste kort bemærkning.

Kl. 18:01

Line Barfod (EL):

Jeg er fuldstændig enig i, at vi bestemt også skal gøre meget mere for at bevidstgøre os med hensyn til forbrugsmønstre.

Det har stået i aviserne nogle gange, men jeg kan jo ikke sige, hvorfor medierne ikke laver en endnu større historie ud af det. Men det er noget, der har stået om flere gange, og det er noget, der kører store kampagner om også i andre lande rundt om både i Europa og i resten af verden. Der har også været kampagner mod det i Danmark, uden at det har fået folk til at holde op med at købe den chokolade.

Det er derfor, at vi siger, at så bliver man nødt til også at gribe til nogle andre instrumenter. Det håber vi så at vi kan få De Radikale med på under udvalgsarbejdet, når vi får det belyst nærmere.

Kl. 18:01

Formanden:
Ordføreren.

Kl. 18:01

Marianne Jelved (RV):

Jo, men nu stod jeg her og kom med nogle eksempler på fri hånd. Men det eksempel med chokoladen har jeg faktisk ikke hørt om før nu, så det er forbigået selv den opmærksomme avis-

og mediebruger, som står på talerstolen lige nu. Derfor må jeg sige, at alle, der ved den slags ting, bliver da nødt til at blive ved med at hamre på alle døre for at få reaktioner frem. Nu skal jeg begynde at interessere mig for den chokolade. Men i øvrigt vil ordføreren for Det Radikale Venstre diskutere sagen videre under udvalgsarbejdet med bl.a. Enhedslisten.

Kl. 18:02

Formanden:

Tak til fru Marianne Jelved. Så er det hr. Frank Aaen som ordfører for forslagsstillerne.

Kl. 18:02

(Ordfører for forslagstillerne)

Frank Aaen (EL):

Lad mig starte med det sidste: Selvfølgelig skal man gøre, hvad man kan, når der kommer sager op i pressen, og når der på anden måde opstår mulighed for at prøve at påvirke nogle af de her multinationale selskaber. Toms Chokolade lod sig faktisk påvirke og har forsøgt at forbedre sig, kan vi godt sige.

Selv om vi jo ikke altid kan komme igennem med vores forslag her i Folketinget, så opretter vi i Enhedslisten f.eks. en hjemmeside, vi kalder »Kend din vare«, som vi er ved at udvide, og hvor vi tager nogle af de her eksempler frem om, hvordan multinationale virksomheder agerer ude i verden. Jeg kan f.eks. henvise fru Marianne Jelved til den side, men som jeg nævnte før, er der altså også »DanWatch«, som er fremragende at læse. Der er også bladet Tænk, som f.eks. har bragt artiklerne om chokolade og i næsten hvert eneste nummer har gode artikler om dårlige arbejdsvilkår for dem, der producerer og sælger ting til Danmark. Så der er dokumentation.

Man kan bare ikke tro, at den politiske forbruger kan løse dette enorme politiske, globale problem. Det er jo derfor, man er nødt til at gøre noget mere, og det er derfor, vi foreslår det her. Samtidig med at vi selv tager ansvar, samtidig med at vi gør alt, hvad vi kan, for at protestere, er vi også nødt til at prøve at tage fat i nogle mere, om jeg så må sige, håndfaste midler.

Der er det selvfølgelig en glæde, at alle siger, de er enige i vores målsætning, men beklageligt, at der er afvisning fra regeringspartierne og Dansk Folkepartis side. Vi er glade for, at SF, De Radikale og Socialdemokratiet dog vil se på forslaget, og jeg er også enig i – kan jeg sige til fru Marianne Jelved – at Danmark selvfølgelig skal prøve at støtte ILO. Det vil være fremragende. Jeg ved bare ikke, om det er på vej til at ske, men

vi kunne jo godt støtte det, der står i ILO's konvention om, at man kan skabe en domstol knyttet til ILO, som man kan slæbe lande, der overtræder arbejdstageres rettigheder, for og få dem dømt ved. Den mulighed bruges bare ikke i dag. Vi støtter det meget, men jeg er bange for, at det har meget lange udsigter at få sådan et redskab vedtaget. Men kunne det lade sig gøre, ville det også være et fremskridt.

Så vil jeg sige, at ja, vi skal have internationale aftaler, det skal vi, men der sker altså det modsatte. I WTO sker der ingenting, i EU sker der nærmest det modsatte, for som jeg har sagt i de korte bemærkninger, støtter EU – med støtte fra den danske regering og alle de EU-venlige partier i Folketinget – aftaler, der indgås med fattige lande i EU uden krav om overholdelse af arbejdstageres rettigheder, selv om man kunne have gjort det anderledes. Det er faktisk en mulighed, man kunne have brugt, hvis man havde villet.

Derfor vil jeg også sige til nogle af de andre argumenter om, at det ikke er nok, at Danmark siger nej: Nej, det er ikke nok, men det er en start, og der sker jo tit det, at når et lille land tager et initiativ, der kan høres, så har det betydning, ikke bare for det lille land, ikke bare sådan at vi er fri for at skulle købe f.eks. chokolade, der smager dårligt, hvis man tager fat i butikken i butikken, men også sådan at vi får en international reaktion. For der skal kun falde én dom mod et af de store multinationale selskaber, før de begynder at ændre adfærd. Det synes jeg også er værd at gå efter.

Man siger, at ikke alt kan kontrolleres. Nej, men man kan oprette nogle instanser, som gør, at hvis der kommer afsløringer af slavelignende arbejdsvilkår, børnearbejde eller anden mishandling, som vi f.eks. kender det fra kulminer, hvorfra DONG har købt kul, hvor faglige ledere bliver myrdet, jamen så kan man tage det et sted hen – man har allerede i dag nogle tilsvarende organer i Beskæftigelsesministeriet – og tage stilling til sagen, og se, om det er en sag, der er så vægtig, at den kan rejses og føres for en domstol og man kan få vedtaget et forbud.

Vi kan ikke gå enegang. Nej, men vi kan da gå mindst lige så langt, som man diskuterer det i USA. Det kan da vel ikke være forbudt i liberalismens Danmark at bare gå nogenlunde i retning af det, man diskuterer i det liberale USA, og det er f.eks. at indføre forbud, når man ved, at der sker grove overtrædelser.

Der nævnes CSR, altså social ansvarlighed. Jo, det er fint med en masse udmærkede aftaler. De er bare alle sammen frivillige, og der sker ikke noget, hvis man overtræder dem. Vi er nødt til at have nogle aftaler, der gør, at det har konsekvenser – der tales meget om konsekvens i Danmark – hvis man overtræder reglerne for arbejdstageres vilkår. Man skal ikke bare få en løftet pegefingert.

Det er synd for ulandene, bliver der sagt. Nej, det er synd for ulandene, hvis vi tvinger dem til at acceptere slavearbejde, børnearbejde, ringe miljø og ringe arbejdsvilkår i det hele taget. Det er synd for ulandene. Det er en hjælp til ulandene at sørge for, at de får bedre arbejdsvilkår i deres lande. Det er en hjælp til udvikling.

Det siges, at det giver dårlig konkurrence. Nej, det giver god konkurrence. Altså, liberalister burde elske det her forslag, for det her gør jo, at de, der snyder på vægten og mishandler deres ansatte og miljøet og dermed stiller sig i en bedre konkurrencesituation end den gode kapitalist, vinder. Den dårlige kapitalist vinder altså. Vi ønsker ikke, at den dårlige kapitalist skal kunne vinde. Vi ønsker bedre og mere fair konkurrence. Vi ønsker ikke, at man skal kunne opnå konkurrencefordele på det danske marked ved at krænke grundlæggende arbejdstagerrettigheder.

Vi håber altså, at vi kan komme lidt længere i udvalgsarbejdet end det, den her debat har vist. Jeg vil gøre opmærksom på, at et enigt Folketing før valget vedtog – og der kommer en rapport om det fra regeringen nu – at der skulle ses på reglerne for, at det, når staten køber ind, sker med overholdelse af de rettigheder, arbejdstagerne har. Når den rapport kommer, er jeg sikker på, at vi kan komme videre med en mere konstruktiv diskussion, som også vil kunne spille ind på ikke bare statens indkøb, men også sådan at vi andre, når vi går i butikker, kan få en lidt større sikkerhed for, at vi, når vi køber et stykke chokolade, kan spise det med god samvittighed.

Kl. 18:08

Formanden:

Tak til hr. Frank Aaen. Der er ikke flere, der har bedt om ordet. Det betyder, at forhandlingen er sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 27. februar 2008, kl. 13.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der er opslået i salen.

Kl. 18:08

Mødet er hævet. (Kl. 18.09).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere at foretage i dette møde.